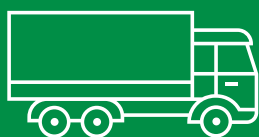

TYAs Trendindikator

KOMPETENSBEHOV

En undersökning om rekryteringsbehovet och andra frågor som berör åkeriföretagen

Fler kvinnor till yrket

Transportbranschen behöver 2 800 nya lastbilsförare de närmaste sex månaderna. En aktuell trend är att fler kvinnor väljer yrket. Andelen kvinnor som kör lastbil är i dag 7 procent, men på gymnasieskolornas transportutbildning är 25 procent av eleverna kvinnor. 12 procent av alla förare som anställdes förra året var kvinnor, jämfört med 9 procent året innan. Högst andel kvinnliga förare finns i Jämtland/Västernorrland (10 procent) och lägst andel återfinns i Småland/Blekinge (5 procent).

– **De senaste** tre åren har vi sett en försiktig ökning av antalet kvinnor som kör lastbil, men tittar man på gymnasieskolans transportutbildning är trenden tydlig, där utgör kvinnor 25 procent av eleverna, säger Lasse Holm. På några års sikt kommer vi att ha fler kvinnliga lastbilsförare på vägarna. Åkerierna behöver dock bli ännu bättre på att välkomna kvinnorna in i branschen och arbeta för att behålla dem på arbetsplatserna för att trenden ska fortsätta.

Under 2019 utbildas runt 3 000–3 500 nya lastbilsförare. Flera gymnasieskolor har ökat antalet platser och regeringen har avsatt medel till Komvux förarutbildning, samtidigt som Arbetsförmedlingen dragit ner på utbildningar och antal platser.

– **För att** klara tillgång och efterfrågan behövs minst 4 000 utbildningsplatser inom de olika utbildningsformerna. Något som vi på TYA arbetar för. Oavsett utbildningsform har den som utbildar sig till lastbilsförare rätt att få en utbildning som innebär att man blir välutbildad, säker och anställningsbar. Vi gör även insatser för att eleverna ska få en bra praktik i syfte att nyutbildade förare ska vara välutbildade, säkra och anställningsbara, avslutar Lasse Holm.

Vi tackar alla anslutna företag som har gjort TYAs Trendindikator kompetensbehov lastbil möjlig.

Solna i augusti 2019

Lasse Holm
Projektledare

TYA – Transportfackens Yrkes- och Arbetsmiljönämnd
Adress: Sundbybergsvägen 1,
Box 1826, 171 26 Solna.
Tel: 08-734 52 00. Fax: 08-734 52 02.
E-post: info@tya.se. www.tya.se

Innehållsförteckning

Bristen på förare fortsatt stor	3
Rekrytering sex månader framåt	4
Rekrytering tolv månader bakåt	5
Rekryteringsproblem	6
Rekrytering av nyutbildade	7
3 frågor till ...	7

OM STATISTIKEN

Undersökningen genomfördes från mars till maj 2019 och omfattar företag som är medlemmar i Biltrafikens Arbetsgivareförbund, BA, och har anställda förare.

- 2 002 företag tillfrågade
- 1 008 företag svarade
- svarsandel 51 procent
- svarande företag har 29 879 lastbilar
- svarande företag har 42 432 anställda förare

Utifrån de inkomna svaren har samtliga BA-företags erfarenheter kring rekrytering och utbildning skattats och resultatet utgör underlaget för redovisningen i rapporten. TYA samarbetar i detta projekt med Statisticon AB, www.statisticon.se

Bristen på förare fortsatt stor

Den nuvarande förarbristen beror till viss del på högkonjunkturen då handel, tillverkningsindustri samt bygg- och infrastrukturektor går på högvarv. Alla tre är stora köpare av godstransporter. Bristen på förare är en viktig fråga för samhället då transportererna är helt avgörande för industri och handel.

Nästan hälften av åkeriföretagen har behov av att anställa förare och det totala behovet uppgår till cirka 2 800 fler förare. På årsbasis uppskattas behovet ligga på minst 6 000 nya förare och vår långsiktiga bedömning ligger fast; det kommer att behövas fler än 50 000 nya förare de närmaste tio åren.

Under 2019 utbildas runt 3 000–3 500 nya lastbilsförare. Flera gymnasieskolor har ökat antalet platser och regeringen har avsatt medel till Komvux förarutbildning, samtidigt som Arbetsförmedlingen dragit ner på utbildningar och antal platser.

– För att klara tillgång och efterfrågan behövs minst 4 000 utbildningsplatser inom de olika utbildningsformerna. Tyvärr har Arbetsförmedlingens utbildningar haft stora problem med kvaliteten, vilket gör att vissa deltagare riskerar att inte bli anställningsbara i slutändan, säger Lasse Holm.

– När det saknas chaufförer kan åkerierna inte utnyttja alla sina bilar. Om tillverkningsindustrin inte får sina leveranser i tid kan det leda till minskad produktivitet och i förlängningen en stagnerad ekonomi, säger Lasse Holm.

För att motverka bristen på förare måste naturligtvis fler utbildningsplatser till och dessa behöver besättas av nya talanger som vill bli lastbilsförare. För att klara detta både på kort och lång sikt behöver åkeriföretagen i hög grad fundera på sitt arbetsgivarvarumärke. Att behålla befintlig personal är troligen den bästa rekryteringen.

- Kommer troligen anställa under de närmaste månaderna.
- Kommer troligen säga upp under de närmaste månaderna.

Övre norra

+ 71%
- 2%

Nedre norra

+ 25%
- 2%

Övre mellan

+ 43%
- 3%

Östra

+ 47%
- 1%

Mellersta

+ 42%
- 2%

Sydvästra

+ 44%
- 1%

Sydöstra

+ 38%
- 1%

Södra

+ 43%
- 0%

Fakta från undersökningen:

44%

av företagen behöver anställa lastbilsförare, totalt 2 817 personer

1%

av företagen behöver säga upp lastbilsförare, totalt 168 personer

64%

av företagen har rekryterat lastbilsförare under de senaste 12 månaderna, totalt 7 153 personer

12%

av de nyanställda är kvinnor, totalt 816 personer

25%

av de nyanställda har mindre än 1 års erfarenhet

Rekrytering sex månader framåt

44 procent av de tillfrågade åkeriföretagen bedömer att de troligen kommer att anställa lastbilsförare under de kommande sex månaderna. Sammanlagt bedömer företagen att de behöver anställa 2 817 förare.

Störst rekryteringsbehov finns i region Övre norra där 71 procent av företagen behöver anställa förare. Sett till antal förare är behovet störst i region Södra, där företagen bedömer att de behöver anställa 679 förare det närmaste halvåret.

Behovet av nyanställning är dock stort i samtliga regio-

ner: över 40 procent av företagen i regionerna Mellersta, Östra, Sydvästra, Södra och Övre mellan kommer troligen att anställa fler förare det närmaste halvåret.

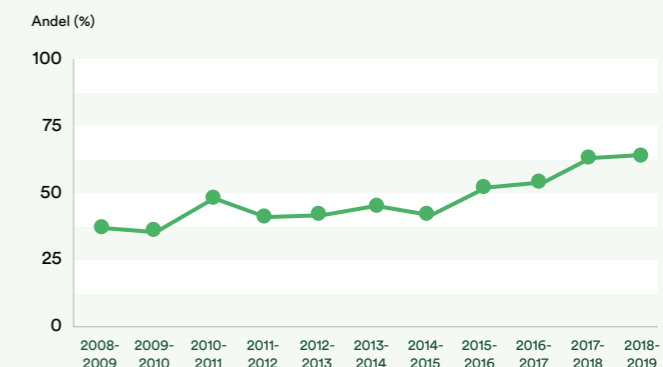
En procent av företagen bedömer att de troligen kommer att säga upp förare under de kommande sex månaderna. Sammanlagt bedömer företagen att de behöver säga upp 168 förare. 38 procent tror att de varken kommer att anställa eller säga upp lastbilsförare de kommande sex månaderna. 15 procent vet ej eller har inte svarat på frågan.

Rekrytering tolv månader bakåt

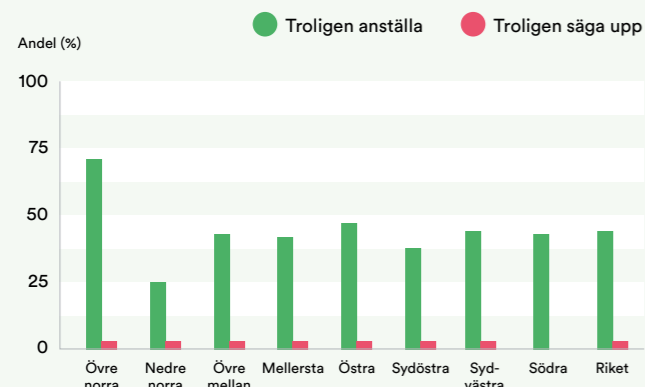
64 procent av företagen har rekryterat lastbilsförare under de senaste 12 månaderna. Totalt rekryterade de 7 153 personer, varav 860 är kvinnor vilket innebär att 12 procent av de nyrekryterade är kvinnor.

36 procent av företagen har inte rekryterat lastbilsförare de senaste 12 månaderna.

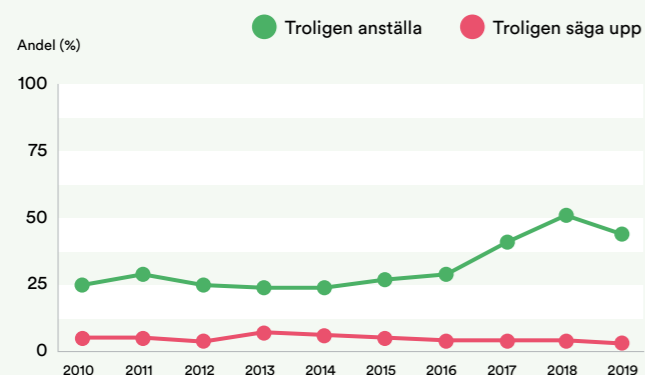
Andel BA-företag som rekryterat lastbilsförare under det senaste året (2008/09–2018/19). ↓

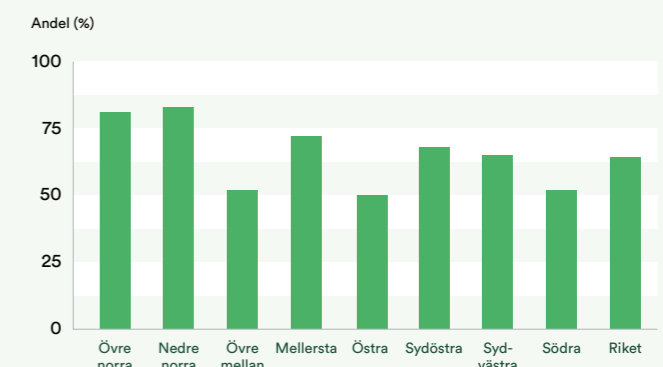
Andel BA-företag som troligen kommer att anställa och andel som troligen kommer att säga upp förare. ↓

Bedömning av behovet av lastbilsförare under de närmaste sex månaderna. Andel BA-företag som troligen kommer att anställa och andel som troligen kommer att säga upp förare, riket 2010-2019. ↓

Andel BA-företag som rekryterat lastbilsförare under det senaste året, efter region. ↓

Hur stor andel av företagen har rekryterat lastbilsförare under de senaste 12 månaderna? ↓

	Antal företag	Antal kvinnor
Övre norra	720 (81%)	80 (9%)
Nedre norra	519 (83%)	82 (10%)
Övre mellan	499 (52%)	74 (9%)
Mellersta	876 (72%)	122 (14%)
Östra	1 123 (50%)	115 (13%)
Sydöstra	612 (68%)	67 (8%)
Sydvästra	1 485 (65%)	169 (20%)
Södra	1 320 (52%)	151 (18%)
Riket	7 153 (64%)	860 (12%)

Rekryteringsproblem

Totalt hade 59 procent av företagen någon gång under de senaste 12 månaderna problem att rekrytera lastbilsförare (jmf 61 procent 2018). Det vanligaste problemet var att hitta någon med rätt yrkeserfarenhet, men även att hitta förare med rätt yrkesutbildning har visat sig svårt. Hela 33 procent av företagen säger sig ha upplevt det.

Andel företag per region som någon gång under de senaste 12 månaderna haft problem att rekrytera lastbilsförare. ↓

	Svårt att hitta förare med rätt yrkesutbildning	Svårt att hitta förare med rätt yrkeserfarenhet	Inte haft problem med att rekrytera förare	Inte haft något rekryteringsbehov	Annat skäl
Övre norra	31%	64%	14%	13%	7%
Nedre norra	26%	50%	34%	7%	26%
Övre mellan	28%	41%	12%	31%	4%
Mellersta	41%	55%	19%	18%	10%
Östra	42%	47%	11%	28%	8%
Sydöstra	41%	54%	14%	24%	4%
Sydvästra	30%	46%	11%	20%	9%
Södra	21%	34%	13%	40%	9%
Riket	33%	48%	15%	24%	9%

Rekrytering av nyutbildade

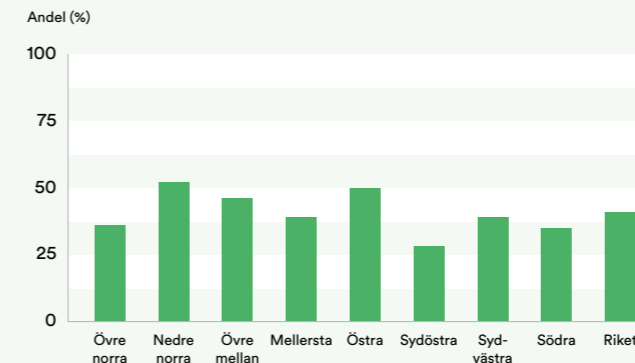
Av de företag som har rekryterat förare det senaste året har 41 procent anställt förare med mindre än ett års yrkeserfarenhet.

Sett till antal förare var den totala andelen nyanställda förare med mindre än 1 års erfarenhet 25 procent; 1 755 förare. Andelen nyanställda förare med mer än 1 års erfarenhet var 75 procent; 5 398 förare.

Undersökningen visar att det är vanligare att stora företag rekryterar förare med mindre än ett års erfarenhet, än att mindre företag gör det.

- **25 procent** av nyanställda förare hade mindre än ett års erfarenhet
- **75 procent** av nyanställda förare hade mer än ett års erfarenhet

Andel företag av de som nyrekryterat, som rekryterat nyutbildade lastbilsförare. ↓

3 frågor till ...

... Ann Liljeholm, driftchef på Lindströms Transport i Luleå.

1 Fler tjejer är på väg in i lastbilsyrket, vad tycker du om det?
– Det är otroligt roligt och välbehövligt. Branschen kan ibland vara lite grabbig och det förekommer fysiskt tunga arbetsuppgifter. Med fler tjejer i lastbilen kan vi ställa högre krav på leverantörerna och se till att det finns hjälpmedel för lastning och lossning. Det blir en bättre arbetsmiljö för alla.

2 Hur jobbar ni på Lindströms Transport med de här frågorna?
– Vi gör ingen skillnad på om du är kille eller tjej, om du är fysiskt stark eller inte. Det ska finnas förutsättningar att klara jobbet oavsett. Föraryrket handlar om så mycket mer än att köra lastbil. Du ska kunna hantera kunder och digitala orderverktyg. Det krävs en helt annan typ av person i dag än för 20 år sedan.

3 Hur kan åkerierna bli bättre på att locka kvinnor till branschen?
– Ibland uppstår en trist jargong som alla åkerier måste jobba med för att få bort. Vi måste bemöta våra anställda på ett sätt så att alla vill stanna i yrket. Sedan tror jag på individuella scheman, att hjälpa de anställda att lösa livspusslet. Jag är övertygad om att det är ett skäl till att så få slutar hos oss.

**Vi på TYA utvecklar anslutna företag och
medarbetare i morgondagens transportbransch.**

**Vi driver på utvecklingen för säkrare och mer
hållbara arbetsmiljöer.**

**Tillsammans med våra parter och företag,
dess medarbetare samt skolor och myndigheter
arbetar vi för att skapa Sveriges bästa jobb.**